

הלכות קידוש החודש פרק ו

פרק ו

חישוב המולד הממוצע לכל חודש

א.

בזמן שעושין על הראייה, היו מחשבין ויודעין שעה שיתקבץ בה הירח עם החמה בדקדוק הרבה, כדרך שהאצטגנינין עושים, כדי לידע אם ייראה הירח או לא ייראה.

ותחילת אותו החשבון הוא חשבון שמחשבין בקירוב, ויודעין שעת קיבוצם בלא דקדוק.

ושעת קיבוצם בלא דקדוק, אלא במהלכם האמצעי, הוא הנקרא מולד. ועיקרי החשבון שמחשבין בזמן שאין שם בית דין שיקבעו על הראייה, והוא חשבון שאנו מחשבין היום הנקרא עיבור, אלו הן:

כללי מספרי החשבון

ב.

היום והלילה ארבע ועשרים שעות 24 בכל זמן, שתים עשרה ביום 12 ושתים עשרה בלילה 12 .

והשעה מחולקת לאלף ושמונים 1080 מחלקים.

ולמה חילקו השעה למנין זה? לפי שמנין זה יש לו חצי $\frac{1}{2} = 540$, ורביע, $\frac{1}{4}$ = 270 ושמין $\frac{1}{8}$, 135 =

ושליש $1/3 = 360$, ושתות $1/6 = 180$,

ותשיע $1/9 = 120$

וחומש $1/5 = 216$, ועישור $1/10 = 108$,

והרבה חלקים יש לכל אלו השמות:

משך חודש הלבנה האמצעי

ג.

משיתקבץ הירח והחמה לפי חשבון זה עד שיתקבצו פעם שניה במהלכם האמצעי - תשעה ועשרים יום, ושתים עשרה שעות מיום שלשים מתחילת לילו, ושבע מאות שלשה ותשעים חלקים משעת שלש עשרה. וזה הוא הזמן שבין כל מולד ומולד, וזה הוא חדשה של לבנה: $29 \text{ days} + 12 \text{ hours} + 793 \text{ chelek}$

ד.

משך שנת הלבנה הפשוטה

שנה של לבנה, אם תהיה שנים עשר חודש מחדשים אלו, יהיה כללה שלש מאות יום וארבעה וחמישים יום ושמונה שעות ושמונה מאות ושישה ושבעים חלקים. $29.12.793 * 12 = 354 \text{ days} + 8 \text{ hours} + 876/1080$

משך שנת הלבנה המעוברת

ואם תהיה מעוברת, ותהיה השנה שלשה עשר חודש - יהיה כללה שלש מאות שלשה ושמונים יום ואחת ועשרים שעות וחמש מאות תשעה ושמונים חלקים. $29.12.793 * 13 = 381 \text{ days} + 21 \text{ hours} + 589/1080$

משך שנת החמה

ושנת החמה היא שלש מאות חמישה ושישים יום ושש שעות. $365 + 6 \text{ hr}$

נמצא תוספת שנת החמה על שנת הלבנה - עשרה ימים ואחת ועשרים
שעות ומאתים וארבעה חלקים: $365.6 - 354.8.876 = 11 \text{ days} + 204/1080 \text{ hours}$

ה.

שארית השבועות בכל חודש

כשתשליך ימי חודש הלבנה שבעה שבעה, שהן ימי השבוע - יישאר יום
אחד ושתיים עשרה שעות ושבע מאות ושלוש ותשעים חלקים, סימן להם
אי"ב תשצ"ג, וזו היא שארית חודש הלבנה. $R \text{ 1 day } 28 = 29.12.793/7$
 $\text{plus } 12 \text{ hours} + 793/1080$

שארית שנת הלבנה בשבועות - שנה פשוטה

וכן, כשתשליך ימי שנת הלבנה שבעה שבעה,

אם שנה פשוטה היא - יישאר ממנה ארבעה ימים ושמונה שעות ושמונה
מאות ושישה ושבעים חלקים, סימן להן ד"ח תתע"ו, וזו היא שארית שנה
פשוטה. $R \text{ 4 days } 8 \text{ hours } 876/1080 \text{ } 50 = 7 / 354.8.876$

שארית שנת הלבנה בשנה מעוברת

ואם שנה מעוברת היא - תהיה שאריתה חמישה ימים ואחת ועשרים שעות
וחמש מאות תשעה ושמונים חלקים, סימן להן הכ"א תקפ"ט: $381.21.589$
 $R \text{ 5 days } 22 \text{ hours } 589/1080 \text{ } 54 =$

חישוב המולד לחודש הבא

1.

כשיהיה עמך ידוע מולד חודש מן החדשים, ותוסיף עליו אי"ב תשצ"ג -
יצא מולד חודש שאחריו, ותדע באי זה יום מימי השבוע ובאי זו שעה
ובכמה חלק יהיה.

כיצד, הרי שהיה מולד ניסן באחד בשבת בי"ז שעות ביום ומאה ושבעה

חלקים, סימן להם אי"ז ק"ז. Sunday 17 hours 107/1080

כשתוסיף עליו שארית חודש לבנה, והוא אי"ב תשצ"ג - יצא מולד אייר

בליל שלישי חמש שעות בלילה ותשע מאות חלקים, סימן להם ג"ה תת"ק.

$$2\ 5\ 900 = 1.12.793 + 1.17.107$$

ועל דרך זו עד סוף העולם, חודש אחר חודש: Tuesday 5 hours

900/1080

חישוב המולד לשנה הבא

ח.

וכן, כשיהיה עמך ידוע מולד שנה זו, ותוסיף שאריתה על ימי המולד, אם

פשוטה היא שארית הפשוטה, ואם מעוברת שארית המעוברת - יצא לך

מולד שנה שלאחריה.

וכן שנה אחר שנה, עד סוף העולם.

והמולד הראשון שממנו תתחיל, הוא מולד שהיה בשנה ראשונה של יצירה,

והוא היה בליל שני חמש שעות בלילה ומאתים וארבעה חלקים, סימן להם

בהר"ד,

Monday 5.204 וממנו היא התחלת החשבון:

השלמת שעות ימים ושבועות שלמים

ט.

בכל החשבונות האלו שתדע מהן המולד, כשתוסיף שארית עם שארית,

כשיתקבץ מן החלקים אלף ושמונים - תשלם שעה אחת ותוסיף אותה

למנין השעות,

וכשיתקבץ מן השעות ארבע ועשרים - תשלים יום ותוסיף למנין הימים,
וכשיתקבץ מן הימים יתר על שבעה, תשליך שבעה מן המנין ותניח השאר,
שאינו אנו מחשבין לידע מנין הימים, אלא לידע באי זה יום מימי השבוע
ובאי זו שעה ואי זה חלק יהיה המולד:

חישוב חודש העיבור

י.

כל תשע עשרה שנה שיהיו מהן שבע שנים מעוברות ושתיים עשרה פשוטות
נקרא מחזור.

ולמה סמכנו על מנין זה?

שבזמן שאתה מקבץ מנין ימי שתיים עשרה שנה פשוטות ושבע מעוברות
ושעותיהן וחלקיהן, ותשלים כל אלף ושמונים חלקים שעה, וכל ארבע
ועשרים שעות יום, ותוסיף למנין הימים - תמצא הכל תשע עשרה שנה
משני החמה, שכל שנה מהן שלש מאות וחמישה ושישים יום ושש שעות
בשעה, ולא יישאר ממנין ימי החמה בכלל תשע עשרה שנה, חוץ משעה
אחת וארבע מאות ושמונים וחמישה חלקים, סימן להן אתפ"ה:

יא.

נמצא במחזור שהוא כזה - החדשים כולם חדשי הלבנה והשנים שני החמה.
והשבע השנים המעוברות שבכל מחזור ומחזור לפי חשבון זה הם,

1. שנה שלישית מן המחזור,

2. ושישית,

3. ושמינית,

4. ושנת אחת עשרה,

5. ושנת ארבע עשרה,

6. ושנת שבע עשרה,

7. ושנת תשע עשרה:

יב.

כשיתקבץ שארית כל שנה משתים עשרה שנה הפשוטות, שהיא ד"ח
תתע"ו, ושאריית כל שנה משבע שנים המעוברות, שהיא הכ"א תקפ"ט,
ותשליך הכל שבעה שבעה - יישאר שני ימים ושש עשרה שעות וחמש
מאות וחמישה ותשעים חלקים, סימן להן בי"ו תקצ"ה, וזו היא שארית

$$\text{המחזור: } 12 * 4.8.876 = 7 * 5.21.589 = 7 / 2.16.595 \text{ R}$$

יג.

כשיהיה לך ידוע מולד תחילת מחזור, ותוסיף עליו בי"ו תקצ"ה - יצא לך
מולד תחילת המחזור שאחריו.

וכן מולד כל מחזור ומחזור, עד סוף העולם.

וכבר אמרנו שמולד תחילת המחזור הראשון היה בהר"ד.

ומולד השנה, הוא מולד תשרי של אותה השנה:

יד.

ובדרך הזאת תדע מולד כל שנה שתמצא ומולד כל חודש שתמצא, משנים
שעברו או משנים שעתידין לבוא.

כיצד? תקח שני יצירה שעברו וגמרו ותעשה אותן מחזורין של תשע עשרה
תשע עשרה, ותדע מנין המחזורין שעברו, ומנין השנים שעברו ממחזור

שעדיין לא נשלם. 10 304

ותקח לכל מחזור ומחזור בי"ו תקצ"ה,

ולכל שנה פשוטה משני המחזור שלא נשלם ד"ח תתע"ו, ולכל שנה מעוברת הכ"א תקפ"ט, ותקבץ הכל, ותשלם החלקים שעות, ותשלם השעות ימים, והימים תשליכם שבעה שבעה, והנשאר מן הימים ומן השעות והחלקים הוא מולד שנה הבאה שתמצא לידע מולדה:

נו.

מולד השנה שיצא בחשבון זה, הוא מולד ראש חודש תשרי.
וכשתוסיף עליו אי"ב תשצ"ג - יצא מולד מרחשון, וכשתוסיף על מולד מרחשון אי"ב תשצ"ג - יצא מולד כסליו, וכן לכל חודש וחודש זה אחר זה, עד סוף העולם: